

Advies

Leerloopbaanbegeleiding

Brussel, 22 mei 2018

Adviesvraag: Adviesvraag Leerloopbaanbegeleiding
Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs
Ontvangst adviesvraag: 19 februari 2018
Adviestermijn: 90 dagen
Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Goedkeuring raad: 22 mei 2018

Contactpersoon: Mieke Valcke - mvalcke@serv.be

Mevrouw Hilde CREVITS
Vlaams minister van Onderwijs
Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

contactpersoon

Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20180522_Leerloopbaanbegeleiding

Brussel

22 mei 2018

Advies Leerloopbaanbegeleiding

Mevrouw de minister

De raad onderschrijft, in het kader van levenslang leren en het ontwikkelen van een leercultuur, het belang van leerloopbaanbegeleiding. Leerloopbaanbegeleiding dient geleidelijk, structureel ingebouwd te worden, in bestaande instrumenten en/of dienstverlening. De 'Blauwdruk voor leerloopbaanbegeleiding in Vlaanderen en Brussel' bevat een aantal belangrijke principes die behouden moeten blijven bij de verdere uitwerking ervan. De organisatiestructuur die in de blauwdruk wordt voorgesteld is echter zwaar aangezet.

Voor de raad zijn het informeren, begeleiden en ondersteunen van alle volwassenen met een informatie-, begeleidings- of ondersteuningsvraag op vlak van onderwijs, vorming en opleiding essentiële onderdelen van leerloopbaanbegeleiding. De raad ziet daarin een rol voor de VDAB, de Loopbaancentra, de Leerwinkels en de onderwijs- en opleidingsinstellingen. Bestaande organisaties en structuren worden dus gestimuleerd om leerloopbaanbegeleiding op te nemen in hun werking. Deze invulling schuift de raad naar voor als basis voor verder overleg over de uitbouw van leerloopbaanbegeleiding.

Door de evoluties in de samenleving en op de arbeidsmarkt neemt het belang van permanent (bij)leren toe, voor elke burger. Bijzondere aandacht moet gaan naar de burgers (werknemers, werkzoekenden, inactieven) die nu niet of te weinig bereikt worden en (te) weinig deelnemen aan vorming en opleiding, zoals de (kortgeschoolde) werknemers.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Hans Maertens
voorzitter

Kopie: minister Muylers

Inhoud

Inhoud	5
Krachtlijnen	6
Advies	7
1 Achtergrond	7
2 Belang van leerloopbaanbegeleiding voor levenslang leren	7
3 Invulling en organisatie van leerloopbaanbegeleiding	8
3.1 Stevige principes in een lichte structuur	8
3.2 Informeren, begeleiden, ondersteunen	8
4 Toeleiding	9
5 Doelgroep	10
6 Kwaliteit	10

Krachtlijnen

Het belang van toeleiding naar onderwijs, opleiding en vorming, van studie- en opleidingskeuze en van (leer)loopbaanbegeleiding kwam in verschillende SERV-adviezen en VESOC-akkoorden aan bod. Het bevorderen van levenslang leren en de ontwikkeling van een leercultuur zijn de overkoepelende doelstellingen van leerloopbaanbegeleiding. De begeleiding van het leren is een proces dat plaats vindt vanaf het initieel onderwijs (leerlingen), in het hoger onderwijs (studenten) en doorheen het levenslang leren (werkzoekenden, werkenden, inactieven). Die begeleiding dient structureel en sterker uitgebouwd te worden in al deze fases.

De raad onderschrijft het belang van leerloopbaanbegeleiding, een dienstverlening op maat met een aangepaste intensiteit en methodieken. Leerloopbaanbegeleiding dient geleidelijk structureel ingebouwd te worden, in bestaande instrumenten en/of dienstverlening. De resultaten daarvan moeten van nabij opgevolgd worden om bijstellingen in het beleid en bij de verdere uitbouw mogelijk te maken. De blauwdruk bevat een aantal belangrijke principes die zeker aangehouden moeten worden bij een verdere uitwerking van leerloopbaanbegeleiding. De organisatiestructuur die in de blauwdruk wordt voorgesteld is zwaar aangezet.

De raad schuift als invulling voor leerloopbaanbegeleiding naar voor: het informeren, begeleiden, en ondersteunen van alle volwassenen met een informatie-, begeleidings- of ondersteuningsvraag op vlak van onderwijs, vorming en opleiding.

Op dit moment lijkt de VDAB voor het informeren een mogelijke aangewezen actor die daartoe de nodige expertise moet verwerven en inzetten. De meest aangewezen actoren voor de begeleiding zijn op dit moment de Loopbaanbegeleidingscentra, omwille van de expertise die ze hebben m.b.t. begeleiden van werknemers bij vragen over hun (leer)loopbaan en hun decentraal karakter en bereikbaarheid alsook de Leerwinkels, omwille van hun ervaring in het bereiken van bepaalde doelgroepen. De meest aangewezen actoren voor het geven van leerloopbaanondersteuning tijdens de opleiding, met het oog op positieve leerresultaten, zijn de onderwijs- en opleidingsverstrekkers.

De sensibilisering en toeleiding naar leerloopbaanbegeleiding is cruciaal, zeker om de moeilijkst bereikbare doelgroepen te kunnen bereiken. Deze toeleiding kan zeer divers zijn: via VDAB, sectoren, ondernemingen, werknemersorganisaties, OCMW, armoedeverenigingen, welzijnsactoren Ook de werkvloer kan een belangrijke, sensibiliserende rol spelen in de toeleiding naar leerloopbaanbegeleiding en aansluitend naar opleiding.

Door de evoluties in de samenleving en op de arbeidsmarkt neemt het belang van leren, bij- en omscholen toe voor elke burger. Leerloopbaanbegeleiding kan voor elke burger belangrijk zijn en wordt steeds belangrijker. Bijzondere aandacht moet gaan naar de burgers die nu niet of te weinig bereikt worden en (te) weinig deelnemen aan vorming en opleiding, waaronder de (kortgeschoolde) werknemers. Een degelijke bekendmaking van de mogelijkheden inzake leerloopbaanbegeleiding is dan ook een eerste vereiste. Het is belangrijk dat de burger zich op vrijwillige basis tot leerloopbaanbegeleiding kan wenden.

Advies

1 Achtergrond

De raad ontving op 19 februari 2018 de adviesvraag m.b.t. het projectverslag van het Guidance and Orientation for Adult Learners (GOAL) project en de aanbevelingen en blauwdruk voor leerloopbaanbegeleiding. De raad hecht groot belang aan leerloopbaanbegeleiding en was dan ook graag eerder geïnformeerd over en betrokken bij de uitrol en bevindingen van het project en de visieontwikkeling op leerloopbaanbegeleiding.

De meerwaarde van het GOAL-project, dat liep van februari 2015 tot januari 2018 in zes landen, is dat het leerloopbaanbegeleiding opnieuw onder de aandacht brengt. Met de blauwdruk blijft het niet bij een tijdelijk project maar ligt er ook een stevige voorzet op tafel om concreet werk te maken van leerloopbaanbegeleiding.

De raad neemt kennis van de resultaten van het GOAL-project en gaat in dit advies in op enkele voorstellen uit de 'Blauwdruk voor leerloopbaanbegeleiding in Vlaanderen en Brussel' die op 19 januari 2018 op een afsluitende conferentie van het GOAL-project werd gepresenteerd.

2 Belang van leerloopbaanbegeleiding voor levenslang leren

De raad heeft in verschillende adviezen en akkoorden het belang van toeleiding naar onderwijs, opleiding en vorming, van studie- en opleidingsbegeleidingskeuze en van (leer)loopbaanbegeleiding benadrukt. Dat was zo in het VESOC-Loopbaanakkoord van februari 2012, in het VESOC akkoord "Hervorming Opleidingsincentives Werknemers" van juli 2017 en recent in de SERV-Visienota 'De transitie naar een digitale samenleving: aanzet voor een integrale agenda'.

Voor de raad zijn het bevorderen van levenslang leren en de ontwikkeling van een leercultuur overkoepelende doelstellingen van leerloopbaanbegeleiding. De motivatie om deel te nemen aan formele of informele opleiding moet aangewakkerd worden. Die bereidheid is immers een belangrijke attitude voor het versterken van de inzetbaarheid en de uitbouw van een duurzame loopbaan. De raad onderschrijft dan ook het belang van leerloopbaanbegeleiding, wat een dienstverlening op maat dient te zijn met een aangepaste intensiteit en methodieken.

Voor de raad is de begeleiding van het leren een proces dat plaats vindt vanaf het initieel onderwijs (leerlingen), in het hoger onderwijs (studenten) en doorheen het levenslang leren (werkzoekenden, werkenden, inactieven). Die begeleiding dient structureel en sterker uitgebouwd te worden in al deze fases: in het initieel onderwijs door de scholen en de CLB's, in het hoger onderwijs door de hogescholen en universiteiten, in het post-initieel onderwijs door de diverse opleidingscentra (private, sectorale en publieke opleidingsverstrekkers) en vanuit de (leer)loopbaanbegeleidingscentra en de jobcoaching.

De raad pleit er voor om leerloopbaanbegeleiding geleidelijk structureel in te bouwen in bestaande instrumenten en/of dienstverlening en daarbij grote aandacht te besteden aan de kwaliteit. De resultaten van die geleidelijke uitbouw moeten via tussentijdse evaluatie en

monitoring van nabij opgevolgd worden om bijstellingen in het beleid en bij de verdere uitbouw mogelijk te maken.

3 Invulling en organisatie van leerloopbaanbegeleiding

3.1 Stevige principes in een lichte structuur

De blauwdruk bevat voor de raad een aantal belangrijke principes die zeker aangehouden moeten blijven bij een verdere uitwerking van leerloopbaanbegeleiding:

- de leerloopbaanbegeleider speelt, via maatwerk, in op de specificiteit van elke vraag die erg kan verschillen qua intensiteit afhankelijk van het profiel van de cliënt;
- onafhankelijke en neutrale informatie;
- nabijheid en bereikbaarheid, zowel fysiek als digitaal en inspeland op vaardigheden en behoeften van de cliënt;
- inbedding, goede partnerschappen en netwerk met oog op warme doorverwijzing (ook betrokkenheid van werknemers- en werkgeversorganisaties);
- laagdrempeligheid,
- garantie op kwaliteit.

Wat de organisatiestructuur betreft die in de blauwdruk wordt voorgesteld, meent de raad dat die zwaar aangezet is. Er is sprake van een Vlaams Ondersteuningspunt Leerloopbaanbegeleiding (VOL) dat uit vijftien VTE's zou moeten bestaan, vijf regionale Leerwinkels en een veelvoud aan loketten voor face-to-face informatieverlening en begeleiding. Wat het bestuursmodel betreft is er sprake van vzw-structuren en/of de uitbouw van een extern verzelfstandigd agentschap (EVA).

De raad is voorstander van een integratie van leerloopbaanbegeleiding in bestaande structuren, waarop naargelang de aard van de vraag (informereren, begeleiden, ondersteunen) beroep gedaan kan worden.

3.2 Informeren, begeleiden, ondersteunen

De sociale partners zijn steeds voorstander en voortrekker geweest van een kwalitatieve uitbouw van loopbaanbegeleiding en hebben dit instrument mee helpen uitbouwen en in de markt zetten. Leerloopbaanbegeleiding heeft veel raakvlakken met loopbaanbegeleiding. De loopbaancentra bieden op vandaag informatie over opleiding en training en geven coaching, verzorgen dienstverlening aan werkenden en een aantal centra doet ook aan studiekeuzebegeleiding.

De raad schuift als basis voor verder overleg de onderstaande invulling van leerloopbaanbegeleiding naar voor: informeren, begeleiden, ondersteunen.

■ Geven van informatie

- Het bekendmaken van de mogelijkheden en voordelen van leerloopbaanbegeleiding, zowel bij de actoren die kunnen toeleiden als bij de individuele, potentiële geïnteresseerden.
- Het geven van eerstelijns informatie over opleidingen aan burgers (werkenden, werkzoekenden, inactieven, arbeidsongeschikten) en van tweedelijnsinformatie aan trajectbegeleiders (VDAB, OCMW, GTB, private bemiddelingsdiensten ...).

- Deze dienstverlening dient te gebeuren op een laagdrempelige manier en kan via verschillende kanalen, aangepast aan de noden van de doelgroep: servicelijn, website, app, fysiek loket De informatie over opleidingen is terug te vinden op één platform, ontwikkeld door de overheid, waarop zowel de informatie van Onderwijkskiezer, het aanbod van de publieke en van private opleidingsverstrekkers als de opleidingsdatabank met de opleidingen erkend voor het Vlaams Opleidingsverlof terug te vinden is.
- Het resultaat van de dienstverlening moet een overzicht zijn van de opleidingen en opleidingsverstrekkers op maat van de specifieke noden van de aanvrager.
- Op dit moment lijkt de VDAB voor deze dienstverlening een aangewezen actor. De VDAB moet als potentiële dienstverlener Leerloopbaanbegeleiding dan wel de nodige expertise verwerven, onder meer kennis van het volledig onderwijs-, vormings- en opleidingsaanbod.

■ Keuzebegeleiding

- Het voorzien van begeleiding aan burgers die al dan niet reeds over de nodige informatie beschikken over het onderwijs- en opleidingsaanbod maar begeleiding nodig hebben bij de keuze van de voor hem of haar meest geschikte opleiding en opleidingsverstrekker of bij randvoorwaarden die er aan verbonden zijn.
- De meest aangewezen actoren zijn op dit moment de Loopbaanbegeleidingscentra, omwille van hun expertise in (leer)loopbaanbegeleiding van werknemers en hun decentraal karakter en bereikbaarheid, en de Leerwinkels. De sociale partners erkennen de ervaring en expertise van de Leerwinkels, zeker in het bereiken van bepaalde doelgroepen. De actuele tools en methodieken voor de begeleiding die de Leerwinkels gebruiken, kunnen gedeeld worden met de Loopbaancentra.

■ Leerondersteuning

- De begeleiding tijdens de opleiding, in functie van het behalen van leerrendement en positieve leerresultaten. Inschrijven in een opleiding is een belangrijke stap maar een opleiding volhouden is vaak geen evidentie. Aanmoediging en ondersteuning kunnen voor sommige studenten en cursisten een cruciale factor zijn om een opleiding af te maken.
- De meest aangewezen actoren voor het geven van leerloopbaanondersteuning tijdens de opleiding zijn de onderwijs- en opleidingsverstrekkers, die daar leerloopbaanbegeleiders (kunnen) voor aanstellen. Dit omvat studiebegeleiding maar houdt ook rekening met de persoonlijke kenmerken van de student/cursist en de context waarin hij of zij de opleiding volgt.

De drie stappen, informeren – begeleiden – ondersteunen, moeten niet noodzakelijk alle drie doorlopen worden. Iemand kan voldoende hebben aan informatie, iemand anders kan over alle informatie beschikken maar daaruit geen keuze kunnen maken, nog iemand anders heeft zich op eigen houtje ingeschreven in een opleiding maar is niet zeker dat hij of zij de opleiding tot een goed einde kan brengen en zoekt daarom ondersteuning.

4 Toeleiding

Voor de raad is de sensibilisering en toeleiding naar leerloopbaanbegeleiding cruciaal, zeker om de moeilijkst bereikbare doelgroepen te kunnen bereiken. Deze toeleiding kan via zeer diverse kanalen: via VDAB, sectoren, ondernemingen, werkgevers- en werknemersorganisaties, OCMW, armoedeverenigingen, welzijnsactoren Outreach, activiteiten om de doelgroep actief te

bereiken, was terecht één van de vijf interventiestrategieën in het GOAL-project (90% van de deelnemers werd door een andere instantie doorverwezen).

De raad meent dat ook de werkvloer een rol kan spelen in de toeleiding naar leerloopbaanbegeleiding en aansluitend naar onderwijs of opleiding. In het VESOC Akkoord 'Hervorming opleidingsincentives voor werknemers' van 11 juli 2017 wordt expliciet naar de werkvloer verwezen om te sensibiliseren over het belang van opleiding en om door te verwijzen, onder meer naar (leer)loopbaanbegeleiding. Deze rol kan opgenomen worden door leercoaches, dat zijn bij voorkeur ervaren werknemers, werknemersvertegenwoordigers of personeelsleden betrokken bij het personeelsbeleid. Ook sectoren en sectorfondsen dienen hier een rol in op te nemen. Bijzondere aandacht is nodig voor de (werknemers bij) KMO's.

De (toeleiding naar) leerloopbaanbegeleiding is een rol en verantwoordelijkheid van diverse actoren en moet dan ook ingebed worden in het brede Vlaams onderwijs- en opleidingsbeleid m.b.t. de werking van het CLB, het bevorderen van de gekwalificeerde uitstroom, het bereiken van NEET-jongeren, de uitrol van het Strategisch Plan Geletterdheid en het STEM Actieplan, de deelname aan vorming en opleiding van werknemers (cfr. VESOC Akkoord Opleidingsincentives), de sectorconvenants, het toekomstig EVC-beleid

5 Doelgroep

Door de evoluties in de samenleving en op de arbeidsmarkt ten gevolge van digitalisering en internationalisering neemt het belang van leren, bij- en omscholen toe voor elke burger. Dat betekent dat ook leerloopbaanbegeleiding voor alle burgers belangrijk kan zijn en belangrijker wordt. Prioritaire doelgroepen zijn voor de raad evenwel de burgers die met de huidige dienstverlening niet of te weinig bereikt worden en (te) weinig deelnemen aan vorming en opleiding, waaronder de (kortgeschoolde) werknemers.

De raad gaat akkoord dat leerloopbaanbegeleiding een laagdrempelig karakter moet hebben. Daarom is het belangrijk dat de burger zich op vrijwillige basis tot leerloopbaanbegeleiding kan wenden, al dan niet gestimuleerd door de werkvloer of andere actoren. In een traject naar werk van VDAB kan het volgen van een opleiding uiteraard wel een verplichtend karakter hebben.

6 Kwaliteit

De blauwdruk voorziet de opmaak van een beroepscompetentieprofiel voor leerloopbaanbegeleider. Indien hieraan gevolg wordt gegeven, vraagt de raad dit te doen in de lijn van de Vlaamse Kwalificatiestructuur, via de weg van het beroepskwalificatiedossier en de inschaling tot beroepskwalificatie. De beroepskwalificatie houdt rekening met de diversiteit in de doelgroep van leerloopbaanbegeleiding.

Eén of meerdere onderwijs- of opleidingsinstellingen die de opleiding tot leerloopbaanbegeleider aanbieden zouden de intervisie en bijscholing van leerloopbaanbegeleiders kunnen organiseren.